

MIN HØRSEL

Digital metode for presentasjon av min hørselshistorie

MIN HISTORIE

FÅ Plasser
Hvis det blir flere enn seks påmeldte blir det loddtrekning

Min Hørsel prosjekt holder gratis kurs i digitale fortellinger

Bli med på et kurs og lag din egen kort film over fem kvelder
Sammen vil vi utforske og lage en personlig kortfilm som tar utgangspunkt i din hørsels erfaringer, max 2-4 minutter lang.

Vi kommer igang med film idéer sammen
gjennom å dele historier i en liten gruppe på max 6 deltagere,. Du vil lære skrive teknikk og finne bilder som vil passe til din historie slik at budskapet du ønsker kommer godt fram.

Du får introduksjon til programmet iMovie
Du vil lære å klippe/lime, sette inn tekst, musikk og sette på lydspor.

Påmeldingsliste henger på oppslagstavle v/ biblioteket.
Siste frist for påmelding 17.januar.

Bli med å lag en film som du kan ta med deg videre i livet!

Kursleder er Mette Strømsted og Vigdis F. Sveinsen

Hver onsdag
fra 21.oktober til 18. november

Tidspunkt kl 17.30-19.30
Med noe godt å spise i pausen

Sted: Cochlea-rommet 2.etasje

Prosjekt «Min hørsel» i samarbeid med **BRISKEBY** videregående skole as

Prosjektledere: Johanne D. Fossen og Vigdis Fuglerud Sveinsen

Prosjektnummer 2019/HE2-281413

Førord

Denne sluttrapporten gjør rede for «Min hørsel – Digital metode for presentasjon av min hørselshistorie» som har gått over 3 semestre for elever ved Briskeby videregående skole as. Deltakerne har gjennom 5 kurskvelder fått introduksjon om programmet iMovie og laget hver sin kortfilm som tar utgangspunkt i deltakerens hørselserfaringer. Prosjektet er støttet av Stiftelsen Dam.

Takk til engasjert styringsgruppe bestående av Berit Tollefsen, rektor ved Briskeby videregående skole as og Tone Grøttum, HLF Briskeby Forskning og utvikling as og til referansegruppen bestående av May Lene Nystrøm, leder av Elevtjenesten ved Briskeby videregående skole as, Tone Thiis, lærer ved Briskeby videregående skole as, og to elever ved Briskeby videregående skole as for nyttige innspill.

Takk til elever ved Briskeby videregående skole as som deltok på kursene våre, for alt dere delte og bidro med inn i gruppa.

Sammendrag

Gjennom Briskeby videregående skole og de utadrettede tjenestene ved HLF Briskeby har vi lang og bred erfaring med unge med nedsatt hørsel både hva gjelder skolefaglige og psykososiale tema. Gjennom årenes løp har vi erfart at unge hørselshemmede ofte opplever stigma og skam knyttet til sitt hørselstap. Skam og sorg knyttet til hørselstapet kan føre til at den unge ønsker å skjule sitt hørselstap. Mestringsstrategier som bagatellisering og å late som man forstår det som sies er nærliggende og høyst vanlige blant hørselshemmede (Hansen, 2008, s. 03). Når risikoen for å bli avslørt som hørselshemmet er tilstede i skolehverdagen, i fritidssituasjoner eller blant venner, med andre ord i alle slags kommunikasjons situasjoner, er det ikke uvanlig at den hørselshemmede trekker seg tilbake i sosiale sammenhenger (Williams, 2018, s. 144) og inntar en passiv rolle i kommunikasjonssammenheng. Hørselstapet kan i så måte bidra til å begrense den unges deltakelse i hverdags- og skoleliv. Kermit (2018, s. 56) konkluderer i sin kunnskapsoppsummering om hørselshemmede barns og unges opplæringsmessige og sosiale vilkår at barn og unge med hørselshemming opplever mer ensomhet og svakere jevnaldrenderelasjoner enn typisk hørende jevnaldrende.

Målet med prosjektet har vært å gi ungdom med hørselstap tilgang til en styrt refleksjonsprosess. Dette gjennom å fortelle sin historie om eget hørselstap ved hjelp av en digital metode. Prosjektets overordnede mål har vært å øke selvinnsikt, styrke selvtillit og fremme livsmestring hos ungdom med nedsatt hørsel.

Målgruppen har vært ungdom i alderen 15-20 år med nedsatt hørsel. Disse ungdommene har blitt rekruttert ved Briskeby videregående skole der alle elever har nedsatt hørsel.

Det har vært vanskelig å måle om grad av oppsatte effektmål ble nådd, men gjennom tilbakemeldinger fra deltakerne, både gjennom samtaler og evalueringsskjemaer viser det at de har hatt stort utbytte av kurset. Det å se hverandres historier gjorde sterkt inntrykk på ungdommen. For mange virket det som de fikk en aha-opplevelse, kommentarer som «takk for at du delte, nå føler jeg meg ikke så alene» var noe som gikk igjen. En av ungdommene sa: «Jeg synes det var veldig tøft det jeg delte forrige gang fordi jeg gråt, men jeg lærte noe av det, føler så godt og ha åpnet meg og jeg føler meg trygg på gruppen». Vi opplevde at ungdommene fikk en større selvinnsikt gjennom refleksjonsprosessen. Vi var opptatt av å hjelpe ungdommene til å finne det som er positivt, som gir dem glede og balanse i livet. Kjernen i kortfilmen ligger i å reflektere over ulike opplevelser de har hatt rundt hørselstap og/eller andre store hendelser i livet. Vi merket at de som har hatt det lett i livet i forhold til sitt hørselstap trakk det inn på en humoristisk måte i sine filmer. Noen av de opplevde nesten dårlig samvittighet fordi de hadde hatt det så bra og andre i gruppa fortalte om tøffe historier. Om dette prosjektet har fremmet livsmestring er for tidlig å si, men de har opplevd å ikke være alene.

Vi arrangerte 3 kurs á 5 kurskvelder der deltakerne lagde hver sin kortfilm om egen hørselshistorie. Deltakerne ble veiledet gjennom metodikken til å sette ord på egne tanker og idéer omkring sitt hørselstap og videre finne ord, bilder og uttrykk som tilsammen utgjorde en kortfilm.

En digital fortelling er en kort multimediafortelling som tar utgangspunkt i elevens personlige livshistorie. Det er elevens erfaringer og opplevelser som formidles gjennom ett eller flere områder som er viktige for eleven selv. Bak valg av tema og de bilder eller uttrykk den unge velger for å formidle, ligger en bevisstgjørings- og refleksjonsprosess. Lengden på en slik digital film er ca 2-3 minutter. Som oftest er resultatet en film som kombinerer bilder med fortellerstemme og noe tekst.

Gjennom den enkeltes tematisering av filmens innhold, samtale og refleksjon med øvrige kursdeltakere og kursledere, gjennomgikk ungdommene en naturlig refleksjons- og bevisstgjøringsprosess. Hver gruppe var forskjellige og det handlet i stor grad for oss som kursledere å justere og tilpasse underveis, være sensitive i forhold til ungdommens reaksjoner, ikke innta rollen som psykolog eller ekspert på hørsel, men være en veileder og støttespiller. På denne måten videreutviklet kurset seg. For de ungdommene som trengte ytterligere emosjonell støtte bisto skolens elevtjeneste på kveldstid. Nokså tilfeldig bestod siste gruppe av de eldste elevene ved skolen, noe som viste seg på noen områder. Ungdommene hadde lettere for å snakke om sine utfordringer og viste et høyere refleksjonsnivå, samtidig viste de stor omsorg for hverandre. Etter endt kurs ble de igjen og ville prate sammen og med oss kursledere. Det ble et helt spesielt samhold som vi ikke hadde sett så sterkt i løpet av kursene. 15 ungdommer deltok i prosjektet.

Alle tre kurs har vært gjennomført i henhold til prosjektplan. I prosjektplanen var det forespeilet at vi ønsket å publisere eller kunne benytte en eller flere av filmene til synlighetsarbeid, men dette har vi valgt å ikke gjøre. En forutsetning for å benytte film var at det ikke skulle få uheldige konsekvenser for deltakeren. Etter en streng etisk vurdering har vi valgt å ikke publisere noen av filmene selv om noen av deltakerne gav sitt samtykke til det. Vi var opptatt av at deltakerne ikke delte mer enn de selv ønsket. Om de ville vise filmen for gruppen var helt opp til den enkelte. Kursledere sørget for å slette alle filmer fra Ipad etter endt kurs. Minnepinnen med hver film ble gitt til den enkelte deltaker og muligheter og risiko ved deling av filmen ble tematisert og bevisstgjort for deltakerne.

Vi er svært fornøyd med både praktisk gjennomføring og erfaring med metode. Vi har gjort verdifulle erfaringer. Videre vurderer vi at deltakerne har hatt gode opplevelser med prosjekt og metoden har medført gode refleksjonsprosesser som har gitt gevinst for å fremme livsmestring.

Vi vurderer at metoden er godt egnet for å oppnå refleksjon omkring egen hørselshistorie for unge.

Vi vil presentere prosjektet på samling for knutepunktskoler der også representanter fra Statped deltar. En knutepunktskole er en ordinær fylkeskommunal videregående skole som er tilrettelagt for tegnspråklige elever fra hele landet. I tillegg vil vi presentere den for Briskeby videregående skole. Vi tror prosjektets metode kan være en god metode for å oppnå fagfornyelsens mål om å styrke folkehelse og livsmestring, enten i skoletiden eller som et fritidstilbud.

Innholdsfortegnelse

Kapittel:	side:
1. Bakgrunn for prosjektet.....	6
2. Målsetting og målgruppe.....	7
3. Prosjektgjennomføring/Metode.....	7 - 8
4. Resultater, vurdering av effektmål og resultatvurdering.....	8 - 9
5. Oppsummering/Konklusjon/Videre planer.....	9-10
Referanser/Litteratur.....	11

Kap. 1 Bakgrunn for prosjektet

HLF Briskeby kompetansesenter as er eid av Hørselshemmedes Landsforbund (HLF). Senteret består av tre dattervirksomheter som alle er ideelle; Briskeby videregående skole as, HLF Briskeby rehabilitering og utadrettede tjenester as og HLF Briskeby forskning og utvikling as (FOU).

Gjennom Briskeby videregående skole og de utadrettede tjenestene ved HLF Briskeby har vi lang og bred erfaring med unge med nedsatt hørsel både hva gjelder skolefaglige og psykososiale tema. Gjennom årenes løp har vi erfart at unge hørselshemmede ofte opplever stigma og skam knyttet til sitt hørselstap. Skap og sorg knyttet til hørselstapet kan føre til at den unge ønsker å skjule sitt hørselstap. Mestringsstrategier som bagatellisering og å late som man forstår det som sies er nærliggende og høyst vanlige blant hørselshemmede (Hansen, 2008, s. 3). Når risikoen for å bli avslørt som hørselshemmet er tilstede i skolesituasjonen, i fritidssituasjoner eller blant venner, med andre ord i alle slags kommunikasjonsferdigheter, er det ikke uvanlig at den hørselshemmede trekker seg tilbake i sosiale sammenhenger (Williams, 2018, s. 144) og inntar en passiv rolle i kommunikasjonssammenhenger. Risikoen den unge løper i kommunikasjonssituasjoner for å avsløre seg og sitt hørselstap, er stor og kontinuerlig tilstede. Det er åpenbart at late-som-om- jeg-forstår-strategien ofte medfører at man misforstår eller svarer feil. Vi kjenner alle følelsen av skam og å tape ansikt når vi svarer et *god dag-mann-økseskaft-svar*. Dersom det tåpelige svaret skyldes et funksjonstap, vil årsaken kunne knyttes til «en mangel» ved individet og nederlaget kan oppleves enda mer sviende når latterbrølet runger i klasserommet. Kermit (2018, s. 56) konkluderer i sin kunnskapsoppsummering om hørselshemmede barns og unges opplæringsmessige og sosiale vilkår at barn og unge med hørselshemming opplever mer ensomhet og svakere jevnaldrederelasjoner enn typisk hørende jevnaldrende.

Gjennom ulike tilbud både til voksne og unge ved Briskeby har vi erfart at kunnskap, innsikt og refleksjon kan styrke den enkeltes livsmestring og redusere sekundærutfordringer knyttet til hørselstapet. Gjennom å reflektere over sitt hørselstap sammen med andre, basert på kunnskap og innsikt, sette ord på erfaringer, følelser og strategier, kan mestring av hverdagen og livet som hørselshemmet fremmes. Imidlertid kreves det rett metode for at refleksjon skal oppnås. Hva som er rett metode for at individet skal være klar for, eller tilgjengelig for, en refleksiv prosess, vil naturligvis variere fra person til person.

Ungdom som står midt i en utfordrende utviklingsfase, må få tilgang til ulike metoder for refleksjon og innsikt. Metoden som hyppigst benyttes for voksne i kurssammenheng, er foredrag med påfølgende samtale om temaet. Vi erfarer at dette ikke er en gunstig metode for ungdom. Vi ville gjennom dette prosjektet øke graden av de unges medvirkning og skaperevne for på denne måten å skape rom for refleksjon og mestring. Vi vurderte at målgruppen var lettere å nå med metoder der visualisering ved hjelp av bilder, film og tekst var sentralt. Dette formatet ville kunne gjøre det lettere for ungdom å engasjere seg og å sette ord på opplevelser og følelser. Dette er i tråd med dagens bruk av sosiale medier der små videosnutter brukes i alle slags sammenhenger.

Kap. 2 Målsetting og målgruppe

Målet med prosjektet *Min Hørsel* har vært å gi ungdom med hørselstap tilgang til en styrt refleksjonsprosess. Prosjektets overordnede mål har vært å øke selvinnsikt, styrke selvtillit og fremme livsmestring.

Målgruppen har vært ungdom i alderen 15-20 år med nedsatt hørsel. Disse ble i prosjektperioden rekruttert ved Briskeby videregående skole der alle elever har nedsatt hørsel.

Kap. 3 Prosjektgjennomføring/metode

Prosjektet ble gjennomført i samarbeid med Briskeby videregående skole as. Det ble til sammen gjennomført 3 kurs à 5 kvelder;

Oktober-november 2019

Januar – februar 2020

Oktober- november 2020

Kursene ble holdt på kveldstid i lokalene til Briskeby videregående skole, ukentlig over 5 uker. Det var satt en maksimumsgrense på 6 deltakere pr. gruppe, dette av hensyn til trygghet i gruppa når følsomme temaer skulle bearbejdes. 15 elever deltok gjennom perioden. Det ble servert enkel mat under kurskveldene.

Prosjektledelse har vært delt på 2 personer, Johanne Fossen har hatt formelt og administrativt ansvar, Vigdis Fuglerud Sveinsen har hatt praktisk ansvar for gjennomføring av kursene. Mette Senn har vært prosjektmedarbeider og medvirket under kurskveldene.

Temaene på de 5 kveldene ble lagt opp på denne måten:

Økt 1 - Introduksjon til kurset og kjøreregler gjennomgått. Innføring i iMovie programmet. *Story Circle*, hvor erfaring ble delt og ideer til tema ble drøftet.

Økt 2 – *Story Circle*, hvor erfaringer ble delt og tilbakemeldinger gitt hverandre..

Økt 3 – *Story Circle*, selvstendig arbeid med individuell veiledning.

Økt 4 - iMovie, klipp, lim og lydopptak.

Økt 5 - Avslutning med filmvisning (frivillig å vise egen film). Evaluering.

Metoden som ble brukt er utviklet ved StoryCenter i Berkley og er i Norge blant annet beskrevet og tatt i bruk i utdanning ved Høgskolen på Vestlandet og av Presenter. En artikkel om temaet beskriver metoden *digitale fortellinger* på følgende måte (Presenter, 2017):

KjøreRegler

Taushetsplikt

Alt som deles i gruppen skal bli i gruppen

Vi anerkjenner hverandre!

Alle gjør så godt de kan! Det er godt nok!

Vi gir hverandre plass!

Vi lytter til hverandre og lar hver enkelt SNAKKE ferdig

Skille

Mellom privat og personlig

Du bestemmer hva du vil dele

Du setter grensen for hva som er bra å dele og deler ikke mer enn nødvendig

DINE GRENSER OG MULIGHETER

Digitale fortellinger kan ha mange former, og på HiOA bygger vi på tradisjonen fra StoryCenter i Berkeley. Fortellingene er små «filmer», på to til tre minutter, lest og produsert av den som eier fortellingen og redigert med enkle redigeringsprogram. Fortellersirkelen, der deltakerne deler fortellinger under utvikling, og lytter og gir tilbakemeldinger, er et viktig element i en workshop i digital historiefortelling. De muntlige fortellingene ledsages av bilder eller videosnutter, og kan også ofte inneholde musikk og andre lydeffekter.

Etter andre kurskveld på første kursrekke, høsten 2019 fikk vi tilbakemelding fra noen elever om at det å gi tilbakemeldinger i Story Circle opplevdes vanskelig og litt kunstig. Vi gjorde derfor noen endringer underveis og besluttet at elevene ikke skulle trenge å gi hverandre tilbakemelding. I tredje og fjerde økt jobbet elevene mest selvstendig mens vi gikk rundt og ga individuell veiledning. Denne metoden brukte vi også gjennom de to neste kursene også.

Evalueringsskjema ble fylt ut av deltakerne siste kurskveld, noe som hjalp oss til å være på rett spor samtidig som det var til god hjelp for oss i forhold til måloppnåelse og resultatevaluering.

Kap. 4 Resultater, vurdering av effektmål og resultatvurdering

Vi har gjennom evalueringer og samtaler med deltakerne underveis fått tilbakemelding på at denne metoden har vært et nyttig redskap i arbeidet til å starte en refleksjonsprosess. Noen av tilbakemeldingene deltakerne kom med:

- «jeg fikk vist hvem jeg er»
- «jeg lettet over å få sagt det jeg bar på av opplevelser jeg har hatt i forhold til mitt hørselstap»
- «det å få se andre sine filmer gir meg en slags trøst, det er ikke bare jeg som har opplevd vanskelige ting»
- «jeg har fått en metode jeg vil bruke senere»
- «det hjelper og ikke føle seg alene»
- «det opplevdes litt kleint i starten, men ble mye bedre etterhvert»

Vi hadde satt oss 5 delmål før prosjektstart:

1. «Det er et mål å teste ut og tilpasse en metode for styrt refleksjonsprosess der den unge benytter egen skaperkraft og fortellerstemme. Vi vil teste ut metoden for å se om den kan være effektiv rettet mot hørselshemmede unge. Kurskonseptet som tilpasses og utvikles og de erfaringer som gjøres legges til grunn for videre bruk.»

Gjennom ungdommenes tilbakemeldinger og våre erfaringer vurderer vi at metoden har medført gode refleksjonsprosesser. Det gjorde sterkt inntrykk på mange av deltakerne da de så hverandres historier, noen kjente seg ikke så alene. Det var en stor fordel at en av kursholderne kjente ungdommene fra skolen, noen av deltakerne kommenterte dette, det ble lettere å åpne seg.

2. «Kortfilmen som produseres kan vises til familie og venner og dermed øke forståelsen blant nærpersoner og gi grunnlag for felles refleksjon.»

Noen av deltakerne viste filmen til familiemedlemmer i etterkant av kurset, mens andre ikke var klare for det. Vi var tydelige på at filmen ungdommene lagde var en film som den enkelte deltaker eide og håndterte på sin måte.

3. «Prosjektets deltakere lærer seg ferdigheter innen film/videoteknologi»

Her undervurderte vi nok deltakernes tekniske evner. De fleste var kjent med bruk av film og videoteknologi. Det vi så var at deltakerne var gode til å hjelpe hverandre underveis.

4. «Det er et mål å kunne benytte en eller flere av filmene til opplysningsformål om temaet hørsel. Dette målet må veies strengt i forhold til etiske betraktninger som her vil spille en avgjørende rolle for gjennomføring, se punkt 4.1. Målet vil ha stor betydning for generell folkeopplysning og synliggjøring av hørselssaken.»

Vi hadde deltakere som var villige til å dele sin historie, men vi valgte likevel å ikke å gjøre dette grunnet personvern hensyn. I den settingen de unge var i kurssammenheng der alle var trygge og hadde forståelse og omsorg for hverandre, var det lett og nærliggende for dem å si seg villige til deling av filmen. Imidlertid vurderte vi at de i ettertid kunne komme til å føle seg avkledd og alene når settingen ble en annen og de ble alene uten støtte og aksept. Fordi vi var opptatt av å verne deltakerne mot en slik opplevelse og hindre dem i å gjøre ting de kunne komme til å angre på, valgte vi å ikke bruke noen filmer til offentlig deling.

5. «Det er et mål å skrive og publisere en artikkel om utprøving av metoden *digitale fortellinger* for hørselshemmede unge. Videre å publisere erfaringer fra prosjektet i fagbladet *Din Hørsel*, spesielt med tanke på synliggjøring og folkeopplysning om temaet unge med nedsatt hørsel.»

Prosjektet har blitt høyaktuelt etter at livsmestring og folkehelse har kommet inn som tverrfaglig tema i læreplanen.

Folkehelse og livsmestring som tverrfaglig tema i skolen skal gi elevene kompetanse som fremmer god psykisk og fysisk helse, og som gir muligheter til å ta ansvarlige livsvalg. I barne- og ungdomsårene er utvikling av et positivt selvilde og en trygg identitet særlig avgjørende. (Udir, 2017)

Kap. 5 Oppsummering/Konklusjon/Videre planer

Vi er svært fornøyd med både praktisk gjennomføring og erfaring med metode. Vi har gjort verdifulle erfaringer og vurderer at deltakerne har hatt god opplevelse med prosjektet. Metoden har medført gode refleksjonsprosesser som har gitt gevinst for å fremme livsmestring.

Vi vurderer at metoden er godt egnet for å oppnå refleksjon omkring egen hørselshistorie for unge da metoden åpenbart appellerte til deltakerne.

Vi vil presentere prosjektet og metoden, gjennomføring og resultat for samling for knutepunktskoler i april 2021 der også representanter fra Statped deltar. Også for Briskeby

videregående skole og elevtjenesten vil bli presentert prosjektet med innhold som en god metode for å oppnå fagfornyelsens mål om å styrke folkehelse og livsmestring, enten som klassens time eller fritidstilbud.

LITTERATURLISTE

- Hansen, N-H. M. (2008). *Når øret klør*. Center for ungdomsforskning, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole
- Williams, K. C. (2018). *Hørselestap, stress og mestring*. Gyldendal Akademisk.
- Kermit, P., 2018: *Hørselshemmede barns og unges opplæringsmessige og sosiale vilkår i barnehage og skole*. NTNU Samfunnsforskning.
- Høyskolen på Vestlandet:
<http://www.digitalferdighet.no/produsere/digitale-fortellinger>
- Presenter, 2017:
 - <http://presenter.no/digitale-fortellinger-forskningsformidling/>
- Storycenter:
 - <https://www.storycenter.org/silence-speaks>
- Utdanningsdirektoratet (2017) *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. Hentet fra: <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/>

Prosjektledere: Johanne D. Fossen og Vigdis Fuglerud Sveinsen

Prosjektnummer 2019/HE2-281413

